

Lederen har ordet

Fra et hefte utgitt av NLI (Norsk Lokalhistorisk Institutt) har jeg sakset noen meninger om hvilke oppgaver et historielag bør arbeide med. Kanskje er det momenter her som også vi i vårt lag kan diskutere.

Historielagsarbeidet hviler på et bestemt grunnsyn på kultur. Enhver kultur har en tidsdimensjon bakover. Kultur uten en kulturarv kan vanskelig tenkes. Det må være en oppgave for de lokale historielagene å skape forståelse for og bevissthet om denne kulturarven, å gjøre flest mulig delaktig i den og dermed i kulturfellesskapet. På den måten kan man også legge mulighetene til rette for at alle som har vilje og evne til det, kan gi sitt bidrag til videreutvikling av denne arven. Da vil vi kunne ha håp om å smelte det verdifulleste i den strøm av kulturell påvirkning som vi mottar utenfra, sammen med det beste i vårt eget til en kultur som fortsatt vil være vår egen og som vil ha sitt nasjonale og sitt lokale særpreget.

Det ligger en utfordring i et slikt kulturelt grunnsyn, som ikke minst alle med tilknytning til historielagene må kunne slutte opp om. Kulturvernarbeidet må fortsatt ha høy prioritet i historielagenes arbeid. Kulturminner som for-

svinner kan ikke erstattes. Her må det satses mye på registreringsarbeid. Det har vært drevet registrering både av fortidsminner og av gamle hus, gammelt innbo og løsøre. Men der hvor dette arbeidet ikke er utført eller gjennomført på forsvarlig måte, bør det tas opp på ny under faglig ledelse. Når så dette arbeidet er gjennomført, må man sørge for å gjøre kjent hva som finnes og hvorfor det må bevares. Et bredt kjennskap til tingene er den beste sikkerhet for bevaringen. Samtidig med de praktiske tiltak må det altså settes inn opplysningsarbeid. Og vi må gå videre. Vi må sørge for at gravhauger, bygdeborger o.l., som er en arv vi alle har del i, blir tilgjengelige og at de trer fram i en slik drakt at et besøk der blir en glede og en berikelse.

Minnene om gamle dagers liv og lagnad kan være av mer forgjengelig art enn de ting som her er nevnt. Mye av det som forteller om livet i gamle dager, finnes i form av brev og dokumenter bortgjemt i skuffer og skap eller slengt vekk på loft og i uthus. Og enda mer er ikke engang nedskrevet, men lever bare i minnet hos den eldste generasjon. Dette tradisjonsstoffet er aller mest utsatt, og vi bør stadig opp-

Røyken historielag - styret 2008/2009

OBS! Ny adresse: Postboks 1, 3431 Spikkestad
Hjemmeside: www.historielaget.no
post@historielaget.no

Verv	Navn/adresse/e-post	Tlf. a/p	Mobil
Leder	Kjell Jørgensen, Idrettsvn 6, 3430 Spikkestad kjel@online.no	31283345	93024896
Nestleder	Bjarne Kjos, Bjørkelivn. 8, 3431 Spikkestad (Pb.) bjar-kj@online.no / bjarne.kjos@nav.no	31283313/21070918	93413927
Kasserer	Martin Aasgaard, Slemmestadvn. 12, 3440 Røyken martia@online.no	31284284	97978715
Sekretær	Turid Sandvik, Brøholtlia 22, 3430 Spikkestad turid.sandvik@skole.bfk.no	31283866/31292200	97747301
Styremedl og kartotekfører	Mette Ølstad, Bøvn. 44, 1389 Heggedal mette_olstad@hotmail.com	31286054	41193535
Varamedl	Bjørn Fossnes, Utsigten 18, 3911 Porsgrunn b-foss@online.no	35558909/37154751	92258512
Varamedl	Ole Sønju, Krystallvn. 37, 3478 Nærnes ksonju@start.no	31281254	
Varamedl	Bjørn Eric Hansen, Klokkergård terrasse 7, 3440 Røyken bjorn.eric@multiservice.no	31294775/31294770	92027670

muntre dem som sitter inne med slikt verdifullt minnestoff til å skrive det ned. Eller de bør få besøk av noen som kan få dem til å fortelle og notere ned eller ta opp det de forteller. En slik aksjon forberedes ved et gruppearbeid med dem som vil ta seg av det.

Lokale skriftlige kilder av privat art bør registreres og helst kopieres. Utenom dette har vi i hver eneste bygd skriftlige kilder som er i stor fare for å forsvinne. Jeg tenker på de mange foreningsarkivene som kan kaste lys over viktige sider av bygdesamfunnets historie. Det gjelder kristelige foreninger, avholdsforeninger, sang- og musikklag, interesseorganisasjoner osv. Tiltak med sikte på å opprette bygdearkiv hvor slike arkiver kan få plass, vil være av stor verdi. Men dette er tiltak som krever omhyggelig planlegging, og saken bør drøftes med fagfolk før noe settes i gang.

Det bevarings- og registreringsarbeid som her er nevnt har sin egenverdi fordi det gjelder vern av minner fra tidligere tider. Men det har også sin verdi som ledd i det arbeid som har som mål å trenge inn i og klarlegge lokalsamfunnets historie. Dette arbeidet som vi kan samle under betegnelsen det lokalhistoriske forskningsarbeid bør komme inn under et historielags interessesfære - på en eller flere måter. I forbindelse med det opplysningsarbeid som historielagene alltid har drevet, i form av foredrag, ekskursions osv., kan det være aktuelt å overveie om feltet bør utvides. Skal vi kunne skape en bred forståelse for verdien av de ting vi arbeider med, må vi søke å trenge inn i andre

fora enn historielagsmøtene med våre emner og våre synspunkter. Historielagene bør heller ikke sette en streng grense for sitt arbeid der hvor historie i tradisjonell forstand sies å slutte, nemlig med gårdsdagen. For ut fra det kultursyn som er formulert, er historien en del av vår samtidskultur. I den sammensmeltning av vår kulturarv med alt det nye som strømmer inn over oss, må vi ta aktiv del, slik at vi blir med og former morgendagens kultur. Det gjelder vår fremtidige livsstil.

SPIKKESTAD 1.APRIL 2008

KJELL JØRGENSEN

OBS!

Killingstads gamle Røykenbok
fra 1928 er fortsatt til salgs
til medlemmer for
kr. 100,-

Vi gjør oppmerksom på at boka
dekker helt andre emner enn
hva de nye bygdebøkene
omhandler og er derfor fortsatt
interessant lesning

Hva har hendt, og hva hender?

Dette har hendt :

April Ny runde med «Bli kjent i egen bygd» ble arrangert.

Søndag 3. juni Markvandring fra Høvikvollen.

14. juni 2007 Kornmagasinet 20 år i vårt eie.

Søndag 26. august Markvandring fra Spikkestad

Søndag 9. sept Oldtidsmarsjen

Torsdag 11. okt. Medlemsmøte

Torsdag 6. des. Julemøte

2008

Torsdag 27. mars Årsmøte

Hva hender i lagets regi?

Søndag 1. juni Markvandring Gjellum – Rødsåsen.

Søndag 24. aug. Markvandring Åros m/gamle sagbruk m. m.

Søndag 21. sept. Oldtidsmarsjen

Han Gunnar fra Åros:

– Mannen bak Årossangen og flere Årosrevyer

Kulturpersonen og hedersmannen Gunnar Andersen, født 19.4.1920 i Åros, utbryter: «– Jeg er så glad i Åros, jeg!», og han minnes den tid da Åros var mindre og alle kjente alle.

Den blide mannen triller sin sykkel fra sitt nåværende hjem ved gamle Folkets Hus i Slemmestad til Rortunet. – Det er så greit, han klarer å bære så mye, smiler Gunnar og henter til sykkel, der plastposen henger på styret. Gunnar har ikke lenger så god helse, men smilet ligger alltid på lur under den hvite tykke manken.

– Min far Anders var fra Sætre, fra familien Jørgensen, og han jobbet på Engene der jeg også sto i tre-skift da jeg ble gammel nok. I 16 år var jeg ansatt på Keramikken i Åros før jeg fikk jobb på Norcem.

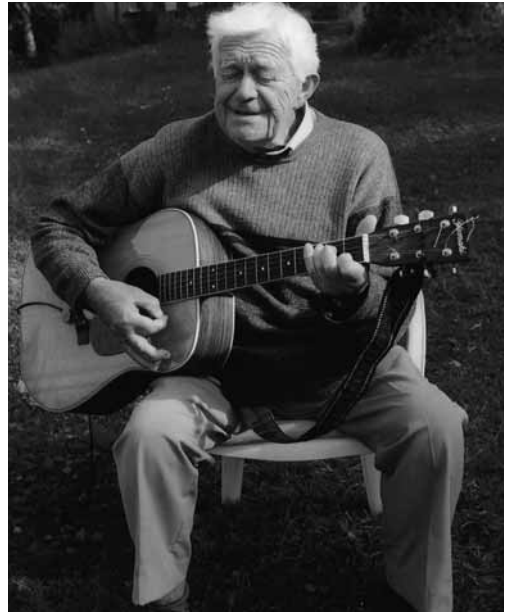
– Han far bygde hus i Åros like oppunder Frydenlund skole. Fabrikken «Filletulten» lå like i nærheten, far og mor jobbet der. Nede mot Åroselva der rensanlegget nå er bygd, lå dansestedet «Strupetaket». Her spilte far til dans på «to-rader`n» i fritida, og det var fullt av folk bestandig. Forresten så var jeg med i «Karsten Jørgensens trio» fra Sætre, da spilte jeg gitar, ler Gunnar. – Det var mye sang og musikk, smiler han.

– Har du hørt om Årosrevyene? spør han. – Jeg bidro mye til dem. – Jeg lagde tekst og musikk og spilte gitar, mens tidligere sosialsjef i Røyken Alf Heggum sang, og fru Else, født Follestad, spilte piano. Det var mye gøy med disse revyene som ble mektig populære. Jeg minnes så godt at jeg lagde «– Husker du den gang da Åros var mindre....» og Alf Heggum sang. Det var tider gitt med fullt hus.

Også har jeg jo lagd tekst og musikk til «Årossangen» sier han stolt. (se årbok for 2003) De siste tiårene har Gunnar Andersen bodd i Slemmestad i et stort koselig hus i sveitserstil med glassveranda og utsikt. Her treffer jeg Gunnar i godstolen, og jeg nyter de siste spede solstrålene sammen med ham.

– Det blir fortalt at du er en Evert Taube-eksper, Gunnar?

– Tja, det sies så mangt, men jeg er glad i Taube. Han er så jordnær. Og jeg lever selv

for sangen og musikken og har hatt et rikt liv.

– Jeg spilte mye ute til dans i mine yngre dager. Senere har det blitt mye på Slemmestad Eldresenter sammen med Helge Kjellin og Louis Kristensen. Den første tida spilte jeg mandolin, men senere ble det gitaren.... «Når lysene tennes der hjemme» klinger det utover, for så å ende opp i Gunnars egen friske sjømannsviser «I fra Boston til Jangtsekiang har jeg seilt så mangen en gang»

JORUN LILLELIEN KASPERSEN

LITT HISTORIE

Det gamle huset ved Folkets Hus i Slemmestad kjøpte Gunnar Andersen av Norcem. Tidligere var Edel Kristensen eier av huset som hun hadde arvet av foreldrene Malvine og Harald Nordlie. Malvine hadde arvet det av sin mor Kristine Larsen, som igjen hadde kjøpt det av Jan Jakobsen. Men om det var han som hadde bygd det, sier historien ingenting om.

JORUN

Kino på Høyenhall

Fra vår tidlige ungdom kan vi godt minnes den tiden da vi hver søndag kunne gå på kino på Høyenhall. Vi husker godt at Gunnar Kristiansen solgte oss billetter, og at vaktmester Karl Eriksen sto i døra, kontrollerte billettene, og prøvde og holde styr på en vilter flokk som presset på for å få plass på siste benk. Der satt en på et plata, litt høyere enn på de andre benkene på det flate gulvet. Dessuten kunne gutta kose litt med jentene uten at andre blandet seg opp i det.

I dag forstår vi jo at det måtte ha stått flere personer ansvarlig for at filmer skulle kunne vises, og selv om vi sjelden så han, visste vi at det var Arne Kristiansen som trakk i trådene. I dag er dessverre både Arne, Gunnar og Karl borte, så om vi skulle finne noe mer ut av det som lå bak fremvisningene, måtte vi få tak i Ingebjørg Kristiansen.

Vi ble ønsket velkommen av en utrolig

Kjente fjes på plakater

Ingebjørg Kristiansen holder stilen utrolig godt. Hvor gammel hun er røper jeg ikke. Det er ingen som vil tro meg allikevel.

sprek dame i hennes koselige leilighet på Spikkestad. Hun hadde ingen vansker med å huske i detaljer hvordan det hele begynte:

Det var et firma som het Langelo Film som under krigen prøvde seg med kino på Høyenhall. Min mann, Arne, kom i kontakt med Langelo i 1942, og denne foreslo at Arne burde overta med fast filmvisning på Høyenhall. Etter at Arne og jeg hadde diskutert litt rundt dette forslaget, bestemte vi oss i 1943 for å prøve for oss selv.

Arne hadde aldri vært i befattning med filmvisning, men han var med Langelo noen ganger for å sette deg inn i jobben. Langelo hadde kjørt hver film delt opp på fire ruller, men Arne likte ikke så mange pauser i visningen. Han fikk tak i sitt eget utstyr, og delte forestillingen i bare to deler, noe publikum jo satte pris på.

Jeg var som mange andre unge damer svært opptatt av film. Jeg så flere filmer hver uke og kjente navnene på de fleste av dem som flimret over lerretet i de dager. Da falt det naturlig at det var meg som sto for utvelgelsen av filmene, og Arne var svært glad for min store interesse for film. Det var ikke så enkelt under krigen å skaffe filmer, spesielt ikke de amerikanske. Herrefolket likte nok best at det ble kjørt tyske

filmer, men blant disse var det mange flotte filmer med kjente skuespillere.

Filmer måtte bestilles hos filmselskapene i Oslo. Det var Kommunens filmsentral, Universal, Fox, Mercur og flere. De var ikke alltid like villige til å sende filmer fra seg ut på svarteste landsbygda. Imidlertid fikk jeg laget en spesiell avtale som gikk ut på at filmene kom med toget til Røyken stasjon på søndag ettermiddag. Arne hentet filmene på stasjonen, spolte hver av dem om til to ruller, og viste filmene. Vi hadde en forestilling kl. 18 som passet best for barn, og gjerne en Western eller kriminalfilm kl. 20. Etter endt forestilling ble filmene spolt tilbake på originalrullene og sendt med toget til Drammen sent på søndagskvelden. På denne måten la vi ikke beslag på filmene mer enn noen få timer, noe filmsel-

En slikt filmfremviser brukte Arne på Høyenhall. Det opprinnelige apparatet finnes ennå i familiens eie, om ikke helt intakt p. dags dato.

skapene syntes var en utmerket ordning. De ble straks mer villige til å sende fra seg filmer av høy kvalitet. Jeg maste mye på selskapene for å få de beste og ferskeste filmene, og en av sjefene utbrøt: «Ja, du skal vel ratt ha en premiere også du!». «Ja takk! Det tar jeg gjerne,» svarte jeg.

Jeg fikk stadig tilsendt reklameruller og resymeer, og studerte disse nøye før jeg plukket ut filmer. Arne var sjeleglad for at jeg tok meg av denne jobben, han hadde jo sin faste jobb i Låsesmia der han var verksmester hos Hauglien.

«To for de store og en for de små»

Rent økonomisk var foretaket ikke akkurat noen gullgruve. Vi hadde jo våre faste avdrag på filmutstyret, husleie, samt honorar til kontrollør og billettselger. Av hver billett skulle filmselskapet og også TONO ha sine prosenter. Voksne betalte to kroner og femti og barn 1 krone.

Men folk dukket ikke opp helt uten videre. Vi fant ut at å avertere i avisene ble både dyrt og lite effektivt, så derfor trykket vi våre egne plakater og hadde faste folk som slo disse opp rundt om i bygda. Dette fungerte meget greit, og disse fikk gratis adgang til alle forestillingene.

Etter noen år kom det krav om stoler med ryggstø, og de gamle krakkene måtte vike plassen. Det var en svare jobb å sette ut og hekte sammen alle de stolene. Det ble også en stund kjørt to forestillinger på onsdager. Det gikk bra en stund, men Arne syntes dette ble for slitsomt ved siden av jobben, så vi gav oss med det.

Billetter

I 1960 begynte fjernsynet å spre seg rundt om i de fleste hjem, og i 1963 var det bare å legge inn årene. Det hadde imidlertid vært 20 spennende år med mange fornøyde kunder. Jeg fikk mange henvendelser fra folk med ønske om å få se spesielle filmer. Selv likte jeg godt spenningsfilmer, og husker godt «Vindeltrappen» og andre grøssere.

Ambulerende kino

Under krigen drev Langelo Film også ambulerende kino. Han fikk Arne til å hjelpe seg med dette, så et par år kjørte han med sin Nash rundt omkring på bygdene. Utstyrt med spesielt apparat og med film fordelt på fire ruller, med gassgenerator drevet bil og med knottsekker på taket, ble det mang en dristig tur. Det var ikke alltid like enkelt å ta seg frem på denne måten.

En gang ringte Arne fra Ådalen og ville ha meg oppover for å hjelpe til. Jeg tok toget til Hønefoss, men der hadde tyskerne erklært

unntagelsestilstand og det var stor ståhei. Jeg ble sittende i flere timer inne på stasjonen, før jeg endelig fikk gå og finne bussen til Ådalen. Vi ble mange timer forsinket med filmen, men folk holdt trofast ut i køen til vi sent på kvelden kunne starte fremvisningen.

Vi ble innkvartert på et hotell, men våknet utpå natten av at filmlokalet sto i flammer.

Alt utstyr og filmer gikk opp i røyk. Det var blant annet en tysk film, og Gestapo lagde stort oppstyr. De fryktet at det kunne ha vært sabotasje, og Arne måtte til avhør på Victoria Terrasse.

Arbeidet med filmvisning var en slitsom men spennende og givende opplevelse som jeg ikke ville ha vært foruten, avslutter Ingebjørg.

Som gamle kunder takker vi Ingebjørg, både for filmunderholdningen i ungdomsårene, og for at hun 50 år senere tok i mot oss i sitt hjem.

BJØRN FOSSNES

BILDER OG INFO: ODD ARVE KRISTIANSEN

Arne med Nash'en og knottsekker på taket(1944)

Hyggen for 200 år siden

«Det sãmste ställe, som uti Norge var - -»

Fra historietimene på skolen husker sikkert mange av de litt eldre lesere beretningen om slaget ved Trangen. I disse dager er det akkurat 200 år siden. Den gang slo vi svenskene grundig og tok restene av den svenske angrepsstyrken til fange.

Utfallet av slaget fikk betydning også for Røyken, og fortsatt finnes disse svenskeminnene i bygda.

Vi skriver 24. april, året er 1808, klokken er 22. En svensk bataljon på 525 mann under

oberst Gahns ledelse rykker over grensen til Norge. Hver mann har 40 patroner til sitt våpen og niste for tre dager. Utstyr for øvrig er lastet på åtte langsleder som trekkes av soldatene.

Snøen ligger ennå dyp i grensetraktene øst for Solør.

Ved 12-tiden neste dag har svenskehæren nådd fram til skaret ved Trangen, ca. 10 kilometer nordøst for Flisa. Her blir de stoppet av norske forsvarsstyrker tilhørende oberst Staffeldts brigade. Etter vel tre timers skuddveksling er det nesten slutt på ammunisjonen til svenskene. For øvrig er de norske soldatene lettere bevegelige fordi de bruker ski. Derfor kan de raskt falle fienden i ryggen.

Oberst Gahn innser at slaget er tapt og slår chamade – signalet til overgivelse.

Brev fra en engasjert leser

Kjære Bygdemagasinet og herr Bjørn Fossnes

BØ og BØDALEN

Her i Eikeleina blir vi svært glad hver gang redaktøren har sydd sammen et nytt innholdsrikt nummer av Røyken Historielags Bygdemagasin.

Blant annet blir vi i særlig grad begeistret for at det blir gjort plass til omtale fra tidligere tiders Bødalen, og vi ser gjerne flere innholdsrike beretninger fra Richard Edvardsen samt Kjell og Bjørn Fossnes m.flere.

Bødalen må vel sies å være i nærheten av Røyken kommunes geografiske midtpunkt, og flere enn meg har vel oppdagat at det er i Bødalen, at en vesentlig del av kommunens kultur-elite har sine røtter.

Bødalen har fått sitt navn etter gården Bø, og for de som har hørt eller lest Audun Knappen berette om stedsnavns opprinnelse, så forstår vi at Bø er en meget gammel gård, kanskje fra før vår tidsregning. Navnene på de eldste gårdene eller boplassene bestod helst av enkle enstavelses-ord, og av den grunn kan det antas at Bø er en av eldste gårdene i Røyken.

Audun Knappen forteller også at Bø er et vanlig gårdsnavn som i gammelnorsk var býr/bær. Begge er avledet av rota i búá 'bo'. Navnet finnes i Buskerud også i formen Bøen. De som er lesere av Bygdemagasinet er nok også interessert i stedsnavns historie- og opprinnelse, og dette kan dere lese mer om under www.historieboka.no - og er det navn som du ikke finner, så kan du sende inn dine spørsmål.

Men, Bødalen har utviklet seg i tiden etter sin opprinnelse, og i matrikkelutkastet av 1950 som er et dokumentprosjekt i regi av UiO, så kan vi her igjen finne samtlige eiendomsbesittere i Bødalen i 1950, til sammen 137 eiendommer.

Her er finner du mange gamle kjente navn og personligheter som skaper assosiasjoner til tidligere tider opplevelser, og som bør gi inspirasjon til Bødølinger om å skrive om sin egen og andres historie- og opplevelser fra Bødalen.

Jeg ser av Røyken kommunes hjemmeside, så er antallet selvstendige eiendommer utskilt fra Bø nå snart 1000, det vil si langt flere enn det som framkommer av matrikkelen av 1950.

JAN O. DAVIDSEN

Liste over alle eiendommene utskilt fra Bø fram til året 1950 finnes i redaksjonen.

RED.

445 svenske fanger

Totalt ble 445 svenske offiserer og soldater tatt til fange. Resten av bataljonen –80 mann- falt. De norske tap under selve slaget var 15 falne og mange sårede. En del av disse døde senere av skuddsårene. Blant disse var den legendariske kaptein Nikolay Drejer som sto på en stubbe og ledet sine folk i slaget.

De svenske soldat-fangene ble innkvartert i Åsnes kirke, mens offiserene ble ført til Bjørneby. Senere måtte hele den svenske styrken marsjere til fots til Kristiania under sterkt norsk vakthold. Åtte dager senere ble, i hvert fall en del av fangene, ført videre til Drammen. Også denne gang til fots.

Svenske fanger bygger vei i Hyggen

Hva som senere skjedde med fangene er ikke helt sikkert, men ifølge muntlige overleveringer skulle en del fanger være sendt til Hyggen. Der bygde de den såkalte «Svenskeveien». Den førte fra Hyggen sentrum og noenlunde rett opp bakkene til Gutterstrud med videre forbindelse til Røyken kirke. På deler av strekningen er denne veien fortsatt synlig. Men Hyggenveien følger en annen trase i dag. Oppe i høyden er en tilnærmet slette. Denne har fortsatt navnet «Svenskesletta». I følge de muntlige overleveringer skulle fangene ha ligget i leir der mens arbeidet pågikk. I ei bratt kleiv litt nedenfor «Svenskesletta» var årstallet 1809 hugget inn i granitten. Inskripsjonen har vært kjent for hyggenfolk svært langt tilbake. Men det var grunt hugget og forsvant etter hvert. For noe omkring 60 år siden hugg Karl A. Aaberg fra Hyggen skriften litt dypere. Jeg husker at jeg kunne lese skriften for ca. 30 år siden, men i dag er den svært vanskelig å se på grunn av forvitring. Den bratte kleiva bærer fortsatt navnet «Svensken». Den ligger bare knapt 100 meter opp for der veien Hallhagen tar av fra Hyggenveien. Det heter seg at en av svenskene skulle ha mistet livet der. Men hvordan det skjedde forteller historien intet om.

Fangevise fra 1808

I Sverige finnes en såkalt «folkvisa» fra denne tiden. Den skal være skrevet av en av soldatene som ble tatt til fange i slaget ved Trangen. Det er meget mulig at han har sittet nettopp i fangeleiren på «Svenskesletta» og beskrevet sin elendighet. I så fall betraktet han Hyggen som «det sämsta ställe som uti Norge var», som det heter i visen. Vi fant den i det svenske skriftet «Armborstet» fra året 1957.

De norske soldatene brukte ski

Visen er på hele 13 vers som vi gjengir i sin helhet.

Trangenvisan

1
Mig lyster till att sjunga,
fastän jag fången är,
med mun och så med tunga,
fastän bedrövligt är.
När jag på hemmet tänker,
på vän och syskon kär,
mitt hjärta bär stor ängslan,
och allt för sorgligt är.

2
O, store Gud och Herre
och himmelens monark,
se neder ifrån höjden
på denna syndamark!
Se till oss usla fångar,
som här i Norge gå
i denna sommar långa
och hava stor åtrå!

3
Den dag jag aldrig glömmer,
när vi från gränsen drog
och in i Norge gingo,
det blev ett fasligt slag.
April den tjugufemte
det var en heter dag,
då krut och kulor blånkte
och mången föll i slag.

4
Den dag blev mången änka
och faderlösa barn;

av både norsk och svenska
 låg stupa' mången man',
 och uti blod nersøla'
 i snø och i morass
 placerade och döda
 framkørdes många lass.

5

När dagen var förliden
 och slaget var forbi,
 vi, som då var i livet,
 fick oss tillfånga ge
 och med stark vakt marschera
 till Åsnäskyrkan fram;
 där blev vi inkvarterad
 att vila alle man.

6

Om morgon' när vi vakna'
 missnøjda då vi var,
 kamrater då vi sakna',
 som var i dødens hand.
 Utanfør kyrkomuren,
 hopkastad i en kull,
 låg alla, efter turen
 de fingo då sin mull.

7

Sen blev vi inkvarterad
 och ställdes på parad
 med vakt till fots och hästar
 omkring båd' fram och bak.
 Sen fingo vi marschera
 I snø och uti vann
 de hela tjugu milen
 till staden Kristian'.

8

När som vi där ingingo
 på stadens gata lång,
 åskådare vi fingo,
 och de var ganska mång'
 av både män och kvinnor
 så stora liksom små.
 Vi svenska fångar gingo
 och låts ej se därpå.

9

När vi där hade legat
 i stillhet och i ro
 och våra kroppar vilat
 i hela åtta dar,
 då fingo vi marschera
 ett stycke längre fram,
 det var visst fyra milen,

till sta'n, som hette Dramm.

10

Sen blev vi kommenderad
 utpå ett skepp så stort
 och blev med prämar førda
 från strand till sjøss – om bord.
 Det var det sãmsta ställe,
 som uti Norge var,
 där var knappt uppehålle
 men alltfør långa dar.

11

Jag ledsnar till att leva
 på denna usla ø,
 så länge jag i Norge
 skall äta fångebrø'
 Men intet had' vi skylla,
 sen vi från Gradis kom,
 sen fick vi ligga stilla,
 men magen han var svang.

12

Ack, om jag hade vingar
 allt som en viter svan,
 då skulle jag mig svinga
 hem till mitt fosterland,
 ja, hem till vännen fara,
 där som jag har mitt bo,
 där lyster mig att vara,
 här har jag ingen ro.

13

Jag skulle dikta mera
 och lägga mera till
 och skriva verser flera
 men måste tiga still.
 Min ursäkt bliver denna,
 att jag ej längre ser
 samt brist på bläck och penna
 att skriva något mer.

Merknad:

Det här i v.11 omtalade «Gradis» bør väl ha varit det «skepp så stort», som nämnes v. 10

NISS HJALMAR MATSSON

Til slutt bare nevner vi at de falne i slaget ved Trangen i 1808, både svenske og norske, ble gravlagt i en fellesgrav ved Åsnes kirke. Og «Drejerstua» på gården Sønsterud i Åsnes hvor kaptein Drejer døde av skuddsårene er også tatt vare på.

OLE SØNJU

Bil i bygda

Fra Ole Sønjus artikkel i Røyken og Hurum Avis av 3. august 1982 har vi fått lov å sakse:

Vi bringer i dag 2. og siste artikkel om «Bil i bygda». Første del ble gjengitt i en tidligere avis og handlet om Hurum. I dag tar vi for oss automobilens første tid i Røyken.

Både for huringer og røykenbøringer var båt en vanlig reisemåte i gammel tid. Men i året 1872 skjedde store fremskritt for Røykens vedkommende. Christiania – Drammen jernbane ble åpnet. Tog ble en langt raskere og billigere reisemåte enn man var vant til fra før.

Veinettet var lenge et trist kapittel i bygda, men på siste halvdel av attenhundretallet skjedde store ting. Og i 1902 fant bygdas myndigheter at tiden var inne til å markere en omfattende veiutbygging med en stilig fest. Denne ble holdt på Gunnerud hos selveste ordføreren. Et 60-talls gjester av bygdas gjeve menn, samt en del spesielt innbudne deltok i festlighetene. Men så vidt vi kan se var ingen

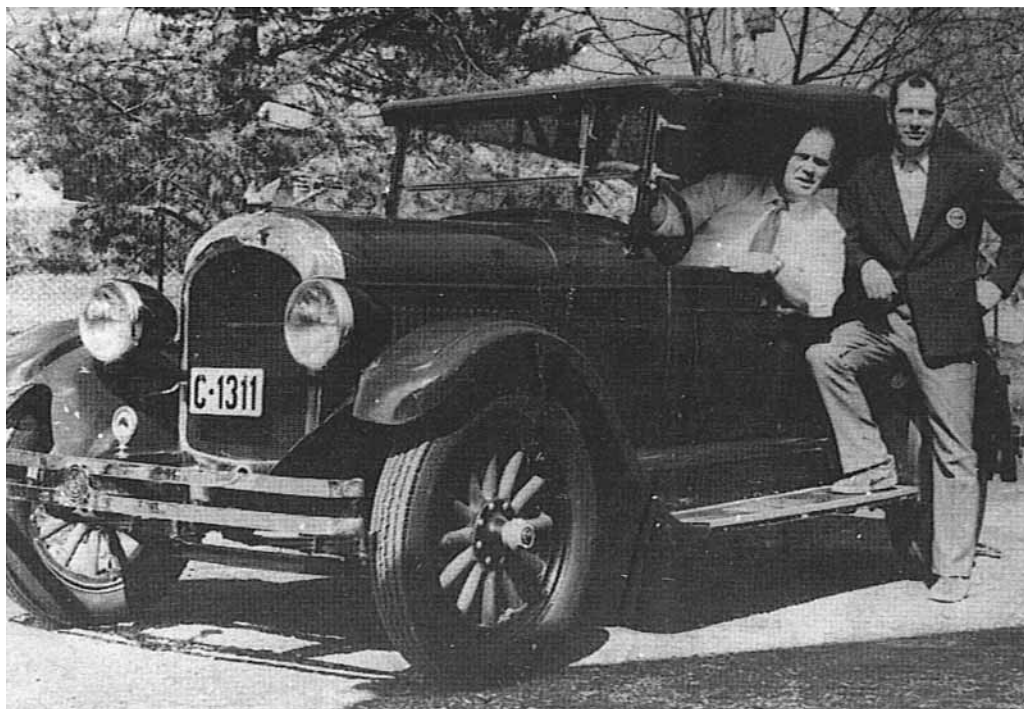
av veiarbeiderne med. På denne tid var grunnlaget lagt for «Bil i bygda».

Først omkring 1915 ble imidlertid automobilen særlig utbredt. I Røyken-boka som ble utgitt i 1928 fortelles det at det på den tid var ca. 75 private biler og 15 motorsykler i bygda. På den tid gikk det bussrute fra Drammen til Røyken og videre til Åros, Sætre. Verket og Holmsbo. Et par år tidligere hadde Hurum automobilselskap og Schøyens bilcentral satt inn rutebiler på ruten Sætre, Åros Nærnes, Slemmestad og Oslo.

Omkring 1927 startet også Hurum automobilselskap opp en rute som gikk om Åros, Bjørnstad, Bødalen, Slemmestad til Oslo.

Fra 1934 kjørte I/S Hyggenruten fra Drammen og til Hyggen, og i 1936 også til Grimsrud.

Disse automobilrutene drev i skarp konkurranse med dampskipstrafikken på fjorden. Og automobilen gikk seirene ut av konkurransen.

Automobiler som denne 28-modellen Chrysler var et vanlig syn i bygda på 30-tallet. Eieren Alf Bryhn (ved rattet) og hans bror Finn hadde begge automobiler av «god gammel årgang» som hobby

Røyken jernbanestasjon ble det naturlige knutepunkt for samferdselen i bygda. Derfra kunne man ta toget «helt til verdens ende» som det heter i bygdesangen. Og tvers over gaten for stasjonen lå skysstasjonen Lille Solberg hvor de reisende kunne få både mat og sterke drikker, eller overnatte om det var behov for det. Også på jernbanestasjonen var det kafé for de reisendes bekvemmelighet.

Heller ikke i Røyken slapp automobilen til uten å møte motstand. I 1908 kom det et brev til Røyken herredsstyre undertegnet av 108 borgere i bygda. De ba kort og godt om at automobilferdslen måtte forbys på bygdeveiene, blant annet fordi hestene ble skremt av motorduren. Og herredsstyret fant å måtte bøye seg for et så massivt krav. Lensmann Hans Magnus Nielsen fikk i oppdrag å håndheve forbudet, som naturlig nok måtte oppheves etter en tid. Automobilene var kommet for å bli.

Det kan for øvrig være interessant å merke seg at den første som er angitt i fortegnelsen over biler i Røyken i 1934 er lensmann Nielsens datter, Mildrid, med en 24-modell Ford med kjennetegn F-55.

I fortegnelsen fra 1934 over automobiler i Røyken og deres eiere, finner vi i alt 146 kjøretøyer. Dette er en dobling av bilparken i løpet av bare 6 år. Antallet er det samme som i Hurum.

Av de 146 bilene var det 92 privatbiler, 33 lastebiler, 5 varebiler, 3 drosjer, 1 sykebil og 12 kombinerte biler. Den eldste bilen som rullet i bygda den gang var i følge fortegnelsen en 1916 modell Overland personbil med kjennetegn F-4594, tilhørende Johan Johansen i Slemmestad.

Redaktørens anm:

Det vil føre for langt å ta med alle de 146 kjøretøyene her, men vi gjengir et lite utvalg:

Alf Høybraaten kjørte drosje med en Buick 1927 modell med registrering F-657.

Sverre Hansen kjørte drosje med en Buick 1928 modell med registrering F-679

Harald Bølskog kjørte drosje med en Studebaker 1933 modell med registrering F-677

Oscar Foss kjørte lastetraffikk med en Fordson 1934 modell med registrering F-1939

Doktor Andreas Kløvstad kjørte en Ford modell 1919 med registrering F-725

Herredsgartner Arne Brastad benyttet en Star modell 1923 med registrering F-2667

E-verksbestyrer Petter Næringsrud brukte en Citroen 1930 modell med registrering F-4618

Per Nyberg i Åros eide en Chevrolet modell 1923 med registrering F-2629 til privat bruk, men drev senere drosjetrafikk. Det samme gjaldt Finn Kristiansen i Nærnes, som den gang eide en Buick 1927 modell med registrering F-1885.

Åros-sangen

Tekst og melodi: Gunnar Andersen

Vi hilser deg Åros, du skjønneste sted
der du ligger ved Oslofjorden.
Du alltid forstår oss, i tanken er med
om vi farer litt rundt om på jorden.
Ja, bønder med kuer på båsen
med elva og Tivoliåsen-
det kan jeg'ke glemme, der hører jeg
hjemme -
det er Åros det skjønneste sted.

Når sneen den tiner og våren blir til,
da kommer det stemning i «dalom».
Ja solen den skinner med sommerlig stil,
da tenker vi ei mer på slalåm.
Men folket det lever og trives
med utstikt fra Kaste til Ivers-
det kan jeg'ke glemme, der hører jeg
hjemme -
det er Åros det skjønneste sted.

Når ferien er kommet der skapes et liv
av byfolk som kommer til stedet.
Vi leier ut rommet og prisen er stiv,
men allting i Åros er glede.
«Hvad er som en tur ut på sjøen
til Gråøen, Hjelp og Torvøen» -
det kan jeg'ke glemme, der hører jeg
hjemme
det er Åros det skjønneste sted

I hagen er frukten å finne.
Når bladene faller igjen er det høst.
Ja, tidene kaller med utpreget røst
og sommeren står kun som et minne.
Den swingen som raste på brygga
går nu mer til hjemlige hygga-
det kan jeg'ke glemme, der hører jeg
hjemme
det er Åros det skjønneste sted.
(Ja, det er intet i verden som det).

Finn dine forfedre

Redaktøren kaster seg trolig ut på litt for dypt vann når han nå begynner å uttale seg om et så omfattende emne som slektsforskning. Men så lenge det blir sitert stoff fra kilder som er godt forankret, tar han sjansen. Forhåpentlig vis vil dette kunne utvikle seg til å bli et diskusjons- og debattforum. Om ikke akkurat for spesialister, så for lesere som er i ferd med fatte interesse for emnet.

NOEN RÅD OG TIPS FØR DU STARTER

Dersom du går med en et spirende ønske om å skaffe deg litt rede på din slekt, så kan jeg i hvert fall forsikre deg om at du lett kan skaffe deg en hobby som engasjerer. En advarsel:

Du risikerer å bli skikkelig hekta!

Du kan begynne i det små med å skaffe deg opplysninger om dine nærmeste slektninger. Snakk med foreldre og besteforeldre. De fleste gjør den generaltabbe ikke å høste av denne kilden før det er for sent. Skriv ned alt de forteller eller ta det opp på lydbånd. Sørg i alle tilfeller for at du registrerer kilden!

Prøv å systematisere opplysningene du samler. Lag et arkiv. Om du blir tent på tiltaket, er det i dag naturlig å ta i bruk data også på dette området. Det finnes flere programmer som hjelper deg i arbeidet. Men husk: Intet program kan skaffe deg noen som helst informasjon om dine aner. Det kan bare hjelpe deg å holde orden på det du legger inn i programmet.

Kilder

Kirkebøker er de mest pålitelige kildene. Bygdebøker og andre trykte skrifter kan inneholde feil. Folketellingene er gode kilder, men kan være litt upresise på aldersopplysninger. Gravstøtter er også gode kilder, men også her kan det forekomme feil. Sjekk gjerne flere kilder mot hverandre!

Dataprogrammer

Det finnes flere dataprogrammer som kan brukes til slektsforskning. De fleste kan lastes ned fra nettet for en billig penge. Av de mest brukte kan nevnes:

EMBLA

Brothers keeper

TMG

DIS

DIS står for Data i Slektsforskning og er en landsomfattende organisasjon. Du finner den på dis.norge. Her kan du lete fram mye av interesse, men du må lære å bruke den.

Møter

På DIS hovedside finner du «Lokallag og møter», klikk deg inn der og velg «DIS-Buskerud». Her vil du finne at Røyken ikke er særlig aktive, men du vil se en oversikt over møter som arrangeres i området. På Gullaug aktivitetssenter er det jevnlig møtevirksomhet. Ikke nøl med å oppsøke et slikt møte, du vil bli godt mottatt, og du kan lære en masse. Du blir heller ikke kastet ut om du ikke er, eller vil bli medlem.

Medlem

Ønsker du å bli medlem, gå fra hovedsiden og klikk «nybegynner?»

Velg «innmelding» øverst i høyre hjørnet.

Medlemsblad

Som medlem får du tilsendt bladet «Slekt og data».

Gravplasser

På hovedsiden kan du klikke deg inn på Gravminner. Bl.a. har Odd Arve Stensrud lagt inn alle gravene på Røykens tre gravlunder.

Gå via fylke, kommune og velg for eksempel Slemmestad.

Søk på navn, eller gå igjennom hele lista.

Vet du hva en av slektsforskerens største gleder er?

Det er å hjelpe deg å lete fram en slektning som du er på jakt etter!

**Glem ikke at Røyken Historielag
har en fin hjemmeside:**

historielaget.no

**Her kan du finne mange bra tips
og linker**

Litt for slektsforskere

Om «gard og grund»

Fra boka «Bygland gard og ætt» av Reidar Vollen, tillater vi oss å ta med litt grunnleggjende lærdom, spesielt myntet på nye slektsforskere.

Som forfatteren selv uttrykker: «Lesaren vil støyte på nokre omgrep og historiske hendingar som treng forklaring.» En del gårds- og kommunenavn som trolig ikke er av særlig interesse er tatt med for ikke å forstyrre sammenhengen i teksten. Liste over forkortinger finnes sist i artikkelen.

RED.

Benefisert gods

Bygland prestebete fekk årleg avgift av fleire av gardane i prestegjeldet. I denne samanhengen blei prestebetet ofte skrive Bygland prestebol. Delen som prestebetet fekk avgift av, blei kalla benefisert gods.

Ein kjenner ikkje årsaka til at det blei slik. Men ordninga kan ha røter i katolsk tid, der eigarane gav ei gave i form av ei fast, årleg avgift til kyrkja, mot ei eller anna form for motyting.

Gardane i Bygland som hadde benefisert gods var desse: Øvre og Nedre Langeid, Øvre og Nedre Hegland, Nordre og Søndre Sordal, m. fleir.

Utanom desse var Bygland prestegard (4 huder) og engjesetet Lien (9 ksk.) benefisert gods der presten hadde full disposisjonsrett. At ein del av garden var benefisert innebar ikkje noka form for innskrenking i råderetten over garden eller bruket, anna enn ei årleg avgift som i storleik svara til vanleg jordleige (landskyld). Dette blei kalla laus landskyld. Dale, der 1 hud var benefisert, skil seg ut fra dei hine gardane. Denne huda var med bygsel, det vil seie at det var presten som leigde bort garden. På den måten fekk han inntekter i form av fyrstebysel (innfestingssum), tredjeårstake (ei mindre avgift som blei betala kvart tredje år) og årleg landskyld (leige).

Den lause landskylda blei altså til ei årleg avgift, der avgifta blei fordelt på dei ulike bruka i høve til skylda elles. Fra 1860 blei det mogleg å løyse inn den lause landskylda til Jordavgiftsfondet mot ein innløysingstakst av 24 gonger det årlege beløpet. I 1939 kom ei ny lov som baud at avgifta *skulle* innløysast.

To av annektskyrkjene i Bygland åtte også partar i ymse gardar, der kyrkja fekk årlege inntekter. I praksis verka dette på same måten som godset som prestebetet åtte.

Sandnes kyrkje var «lovekyrkje», og åtte partar i desse gardane: Nordre og Søndre Sandnes, Nordre Haugen, m. fl. Årdal kyrkje åtte partar i Bø og i Lande. Godset som annektskyrkjene åtte, fylgde med da kongen selde kyrkjene i 1720-åra. Det blei snart kjøpt attende til gardane.

Boslodden

I 1611 gjekk Christian IV til krig mot svenske, den såkalla Kalmarkrigen. Han kravde at bøndene skulle sende soldatar eller lønne «bønnder knechte». Bøndene i Råbyggjelag ville korkje sende soldatar eller betale, og ved Herredagen i Skien 16. august 1613 fekk dei domen. Den var hard, dei hadde «forbrut» til kongen «dierres halffue boeslodt, løst och fast, odels guodtzs vndertagenndis». Bøndene skulle altså bøte halvparten av alt dei åtte, med unntak av odelsgods og bygningar. Denne straffeskatten er gjerne kalla Boslodden.

Hausten 1614 møtte bøndene fram for sorenkrivar Tomas Nielsen med det som skulle takse-rast. Dei måtte gjere eid på at dei gav opp alt, men ein kan ha ein sterk mistanke om at dei gav opp så lite som mogleg. Oppgavene, som ein finn i lensrekneskapen for 1615/16, gjev difor ikkje eit fullstendig bilete av kor mykje kvar einskilt bonde åtte. Men listene gjev truleg eit nokså rett inntrykk av korleis formuestilhøva var på dei ulike bruka i høve til kvarandre.

I alle høve var det ei straff som sveid. I Bygland prestegjeld måtte bøndene bøte 1116 riksdalar. Kuverdet var 3 dalar, så bota var like stor som verdet av 372 kyr!

Pengesystemet

Den fyrste norske riksdalaren (rd.) blei prega i København i 1546 av sylv fra Seljord. Under dalaren hadde ein småmynt, mark, skilling (sk.) og denarius eller penning. Talet på skilling som gjekk på ein dalar kunne vere ulikt fra det eine året til det neste. I 1625 kom ei lov som fastsette at 24 skilling skulle utgjere 1 ort (ofte kalla mark), medan 4 ort gjorde 1 rd. På 1 rd. gjekk det såleis 96 sk.

Krigsåra etter 1800 førte med seg sterk inflasjon, og Riksbankdalararen (rbd.) blei innført i 1813. Reknemåten var: 1 rbd. var lik 6 mark, 1 mark var 16 sk.

I 1816 blei Norges Bank oppretta, og Spesidalararen (spd.) blei innført. 1 spd. var 5 ort, medan 1 ort var lik 24 sk. Det gjekk såleis 120 sk. på 1 spd.

I 1875 kom kroner og øre. 1 ort blei sett til 4 kroner. 10 øre blei da verd 3 skilling. Dette året blei også metersystemet innført. Da forsvann tommar, fot og alen og blei erstatta med meter. Dei gamle måla for flatemål, rommål og vekt blei også erstatta av nye, der 10-tallsystemet var grunnlaget.

Sylvskatten 1816

I 1816 gjorde Stortinget vedtak om ein eigen norsk bank, Norges Bank. Dei gjorde vedtak om å skipe eit grunnfond på 2 millionar spesidalar. Da det syntte seg uråd å få inn pengane ved friviljug aksjeteikning, blei det til at kapitalen skulle drivast inn med tvang ved ein skatt på medelen til folk.

Grunnfondet blei fordelt slik at største trykket kom på trelastdistrikta. Råbyggjelag fogderi blei likna for 14250 spd., medan t.d. Kristiansand by skulle svare 45600 spd. På Ose tinglag blei summen 2380 spd.

Beløpet blei fordelt på dei ulike sokna. Austad sokn måtte svare 620 spd., Sandnes sokn 520 spd., Bygland sokn 710 spd. og Årdal sokn 530 spd.

For kvart sokn blei tre menn (likningsmenn) oppnemnde til å fordele desse beløpa på einskildpersonar, fordelinga blei gjort etter økonomisk evne.

Pålegget om innskot var sjølvsaugt ikkje populært. Det møtte sterk motstand, og det kom til opp-rør. Også i Bygland blei det misnøye, og liknings-mennene blei klaga inn for forliks-kommisjonen for feil likning, utan at klagarane kom nokon veg. Motstanden gjorde at styresmaktene ikkje dreiv «skatten» inn, men utover i 1820-åra gjekk det opp for ein del personar at aksjar i Norges Bank var ei fornuftig investering. Ein aksje var 20 spd., og det var mange som kjøpte opp krav som andre var blitt pålagt. På den måten kan ein seie at beløpa som blei likna på kvar einskild, kan svare til moderne teikningsrettar.

Sylvskatten fekk såleis ikkje så stor verknad for folk flest, men likninga gjev eit godt inntrykk av den økonomiske stoda mellom folk. Lågaste beløpet var 1 spd., men det var ein del

som ikkje blei likna i det heile. Rikaste mannen i Bygland, Jørund Person Sandnes, blei likna for 45 spd. Men Mikkjel Sveinungson Skomedal («Rike-Mikkjel») var ikkje langt unna. Han blei likna for 40 spd.

Landskyld (skyld)

Ordet landskyld er alt nemnt fleire gonger. Eigenleg var landskyld nemninga på den årlege avgifta ein leiglending skulle betale til jordeigaren. Etter kvart blei landskylda målestokk for all jordeigedom. Skylda blei nytta som grunnlag ved kjøp og sal, ved arv og ved skattlegging.

I mellomalderen blei månadsmatbol, markebol og kyrslag nytta som eining for landskylda. Ein månadsmat skulle vere verdet av maten ein soldat hadde bruk for i ein månad. Eit kyrslag var verdet av ei ku. I bygdeboka for Valle (band I, s.16) er referert til Sigrid Bø si hovudoppgave om busetnadshistorien i Valle. Ho kjem til at før svartedauden gjekk det 16 kyrslag på 1 markebol. Sidan gjekk verdet av jorda ned, og rundt 1600 reknar ho verdet for 1 kyrslag til 1 1/2 notting skyld (3/4 ksk.). Tilhøva i Bygland var truleg dei same som i Valle.

På 1600-talet og seinare var det hudeskylda som blei bruka i Setesdal. I hud (kuhud) blei delt inn i 12 kalvskinn (ksk.). Også geitskinn (gsk.) var ei eining som blei mykje nytta. 1 gsk. var 3 ksk. Nokre gonger kjem me inn på gardar i Telemark. Der blei kornskyld nytta. 1 tønne korn blei rekna lik 1 hud.

Hudeskylda blei nytta heilt til innføringa av matrikkelen i 1838. Der blei takstane rekna i skylddalar, ort og (skyld)skilling. Da den siste matrikkelen blei teken i bruk i 1889, blei eininga (skyld)mark innført, slik at 1 mark blei 100 øre.

Ordninga med skyld på jordeigedom stod ved lag til 1980.

RED.

**Glem ikke at Røyken Historielag
har en fin hjemmeside:**

historielaget.no

**Her kan du finne mange bra tips
og linker**

Æres den som æres bør!

På Røyken historielags årsmøte på Kornmagasinet 27. mars 2008 ble Frøydis og Cato Christoffersen tildelt lagets hederspris. Sjeldent har prisutdelinger vært mer fortjent. De to må nærmest kunne betraktes som lagets bærebjelker gjennom mange år. I sin tale sa lagets avtroppende leder Ole Rud:

Hederstegnkomiteen og styret har funnet to kandidater verdige til

Røyken Historielags hederspris for 2008

Den første Hederspriskandidaten kom tidlig med i historielaget, allerede på slutten av 1960-tallet, og hun ble i 1977 valgt til sekretær.

I Bygdemagasinet nr 3, som kom ut i januar 1986,

og som er viet historielagets 20-års jubileum, er det blant annet nevnt at foreningen Norden i 1977 tok initiativ til en «kulturuke» med et opplegg over tre kvelder. Historielaget var ansvarlig for opplegget to av disse kveldene. Tar vi ikke helt feil var Frøydis Karlsen en av de som tok seg av dette.

I det samme Bygdemagasinet er det nevnt at historielaget året etter hadde ansvaret for åpningen av Kulturuka.

For 1979 står det blant annet i samme BM: Historielaget er nå på det nærmeste ferdig med registrering av faste kulturminner i bygda, mens registreringen av eldre og verneverdige bygninger er kommet godt i gang. I Slemmestad-området arbeider Harald Melvold og Frøydis Karlsen.

Frøydis Karlsen, eller Frøydis Christoffersen, har

Frøydis og Cato

lang fartstid i Røyken historielag, som nevnt ble hun valgt til sekretær i 1977, et verv hun hadde i fire år. Hun var på nytt sekretær i perioden 1986 til 1990.

Frøydis har vært med i museumskomiteen kontinuerlig fra 1980-tallet, de senere år som leder. Det er et utrolig antall timer hun har lagt ned i annen etasje i Kornmagasinet og med registrering av gjenstander på data. Både via sine styreverv og via museumskomiteen har hun vært med på de fleste, for ikke å si alle kulturukene som har vært arrangert i kommunen.

Som leder av komiteen tok hun i 2007 initiativ til et «Bruktmarked og loppetorg» på Kornmagasinet. Det var mange timer som gikk med til innsamling, pussing og ordning av saker og ting hun og medhjelperne la ned. Resultatet ble supert.

Historielaget og Kornmagasinet har nærmest blitt en livsstil for Frøydis.

En del av de siste årene har hun hatt overoppsyn med Kornmagasinet når det gjelder vasking etter utleie, og hun har i mange år stått for vasking og rulling av duker som har vært leid ut til festlige lag.

Det kunne sies mye om Frøydis sin innsats for historielaget, men store ord og selvreklame har ikke vært hennes stil, så vi stopper her, men vi kan selvfølgelig ikke slutte før vi har nevnt den, i Røyken, verdensberømte suppa på Bø, under Oldtidsmarsjen. De som ikke har smakt den har gått glipp av noe!

— « —

Hederstegnkomiteen og styret har funnet nok en kandidat til verdig til hederspris dette året.

Hvorvidt han var engasjert i historielaget tidligere vet vi ikke, men han ble først medlem i slutten av 1988, ifølge Bygdemagasin nr 12 fra januar 1989.

Etter litt over et års medlemskap ble han valgt til kasserer i 1990, et verv han kun hadde i et år. For i 1991 ble Cato L. Christoffersen valgt til formann for Røyken historielag. Han satt som formann i seks år.

Cato var primus motor for Oldtidsmarsjen i mange år, og er fortsatt fast «tidtaker» på Gamle Slemmestad pub, når deltakerne kommer inn etter årets marsj. Han holder styr på antall ganger de forskjellige har gått og om de kan kjøpe noe nytt merke i år.

En av Catos store innsatser for historielaget må vel sies å være hans deltakelse på Hernestangen og som leder av driftsstyret i mange år. Det ble lagt ned et meget stort antall dugnadstimer her av Cato og andre i disse årene.

De senere årene har Cato fungert som «vaktmester» for Kornmagasinet, med utleie til mange faste leietakere og enda flere tilfeldige leietakere.

På samme måte som vi sa når det gjaldt Frøydis, har historielaget og Kornmagasinet blitt en livsstil for Cato.

For mange av oss som har kommet med historielaget i løpet av de siste 10-12 årene har Cato på mange måter vært historielaget, uavhengig av hans verv.

Et annet område hvor Catos innsats var og er uvurderlig er Cementmuseet i Slemmestad. Dette ville neppe sett dagens lys uten Cato til å trekke i de riktige trådene, og det store arbeide han, med hjelp av flere, la ned.

I Bygdemagasin nr 12 fra januar 1989 står det noe om «Status for bedriftsmuseum i Slemmestad». Her står blant annet: «For å dokumentere produksjonen - og avviklingen - i Slemmestad har fabrikkens på Cato Christoffersens initiativ og med økonomisk støtte fra Slemmestad eiendom A/A fått laget en videofilm som i øyeblikket er under redigering.»

Selv om dette ikke ble gjort som representant for Røyken historielag var det utrolig viktig og helt i tråd med historielagets intensjoner.

RED.

Julemøte

Til tross for at bare 25 hadde funnet veien til Kornmagasinet torsdag 6. desember, ble det en hyggelig kveld for de som satte av et par timer i julestria.

Dette skyltes ikke minst den trofaste arrangementskomiteen som også denne gangen hadde gjort sitt ytterste for å skape julestemning. Gløgg, julekake og kaffe gikk ned på høykant, og da vi også hadde blitt sponset med mange flotte gevinster, gikk loddsalget så det suste.

Som de fleste av oss kjenner til, arbeider Jørn Jensen med en byggeskikk-bok for Røyken, og vi ble gitt noen «smaksprøver» i form av bilder og kommentarer. Vi gleder oss til å se det ferdige produktet. Les mer om dette et annet sted i BM.

Hefte med de tradisjonelle julesangene kom fram, og selv uten musikkakkompagnement ble det fin julestemning.

RED.

Referat fra Årsmøtet i Røyken Historielag 27.mars 2008

Med 30 medlemmer til stede ble årsmøtet avviklet på Kornmagasinet 27. mars.

De tradisjonelle postene ble avviklet på en rask og ryddig måte. At valget også ble gjort unna med rekordfart, skyltes nok mest at valgkomiteen hadde lagt ned et meget grundig arbeide.

Disse hadde ingen enkel oppgave denne gang, da både leder, sekretær og kasserer, etter mange års innsats, hadde bedt om avløsning.

Dagsorden

1. Åpning
2. Valg av møteleder
Valg av referent
3. Godkjenning av dagsorden
4. Årsberetning
5. Regnskap 2007.
6. Budsjett 2008.
7. Fastsettelse av kontingent.
8. Eventuelle lovendringer
9. Innkomne forslag
10. Valg

1. Åpning

Åpning v/Ole Rud

2. Valg av møteleder.

Ole Rud ble valgt.

Valg av referent

Anne-Kirsti Andresen ble valgt.

3. Godkjenning av dagsorden

Dagsorden ble godkjent

4. Årsberetning

A.K.Andresen leste årsberetningen

Årsberetningen ble godkjent

5. Regnskap for 2007.

Bjarne Kjos gjennomgikk regnskapet.

Inntekter kr 312.725. Utgifter kr 373.378. Underskudd 60.652.

Disponibelt per 31/12 kr 172.482.

Bjarne Kjos leste revisorberetningen som anbefalte godkjenning av regnskapet.

Bem: Gjellumstua og laftet stabbur ikke bokført som eiendeler.

Bem: Underskuddet på årets budsjett skriver seg fra kostnadene med innsetting av vinduer i

Mølla. Arbeidet ble satt bort til et byggfirma.

Vi fikk tilskudd til vinduer kr18.00 under forutsetning at disse ble satt inn innen 1/1-2008. Søknad inne om ytterligere 70-80.000 i tilskudd fra Fylkeskommunen.

Regnskapet godkjent

7. Budsjett 2008.

Bjarne Kjos gjennomgikk budsjettet.

Inntekter kr 327.000. Utgifter kr 317.000. Overskudd kr 10.000.

Bem. Kornmagasinet må i år males. Det må imidlertid foretas en del reparasjonsarbeider før dette gjøres. Bl.a. utskifting og tetting av bygningen på nordveggen.

Forslag fra Terje Martinsen om at laget tar kontakt med Riksantikvaren før utbedring.

Renteinntektene postert for lavt. De komm.avg. postert for lavt etter økning på 37 %.

Budsjettet godkjent.

7. Fastsettelse av kontingent.

Kontingenten forblir uendret på kr 250,-.

8. Eventuelle lovendringer.

Ingen nye lovendringer.

Innkomne forslag.

Ingen innkomne forslag.

Valg.

Terje Martinsen leste innstillingen fra valgkomiteen.

Innstillingen godkjent.

Bem: På spørsmål bekreftes det at Røyken Historielag ikke lenger har noen representant til Hernestangen.

Møtet hevet kl.19.45.

STYRET, ANNE-KIRSTI

Etter årsmøtet ble det servert kaffe og vafler, og det ble vist film fra is-skjærerkonkurransen i Røyken 6. mars 2005 v/Rolf Mulen Karlsen.

I tillegg viste Kjell Jørgensen gamle bilder fra Røyken. Røyken Historielag har digitalisert ca. 1200 gamle bilder.

Totalt 30 personer møtte opp på årsmøtet.

På årsmøtet ble også Frøydis og Cato Christoffersen hedret med Historielagets Hederstegn etter mange års arbeid for laget

ANNE-KIRSTI

Innstilling fra valgkomitéen**Styret**

Kjell Jørgensen	- formann	ny
Bjarne Kjos	- nestformann	ikke på valg
Martin Aasgaard	- kasserer	ny
Turid Sandvik	- sekretær	ny
Mette Ølstad	- styremedlem	ny
Ole Sønju	- varamedlem	gjenvalg
Bjørn Fossnes	- varamedlem	gjenvalg
Bjørn Eric Hansen	- varamedlem	ny

Utgår

Ole Rud
Arne Trulsvik
Anne Kirsti Andresen
Berit Jakslund

Ingrid Buck

Arrangementskomitéen

Kari Sønju	- leder	gjenvalg
Solveig Ingebretsen		gjenvalg
Gerd Fossnes		gjenvalg
Aslaug Hegg		gjenvalg
Inger Marie Melvold		gjenvalg
Karen Lillelien		gjenvalg

Museumskomitéen

Frøydis Christoffersen	- leder	gjenvalg	
Olaf Skryseth		gjenvalg	
Liv Davidsen		gjenvalg	
Bjørn Eric Hansen		ny	Knut Stensdal
Ove Midtsem		ny	Kari Stensdal
Kjell Klausen		ny	Kjell Kjos Jan Davidsen

Bygdemagasinet

Bjørn Fossnes	- redaktør	gjenvalg	
Jan Lien		gjenvalg	
Kjell Jørgensen		gjenvalg	
Arne Myrvang		gjenvalg	
Jan Davidsen		ny	Liv Turid Sognebro

Slekts- og gårdshistorie

Odd Arne Svendsrud	- leder	gjenvalg
Asbjørn Westermann		gjenvalg
Jan Helness		gjenvalg
Jorun Dambo		gjenvalg
Arne Myrvang		gjenvalg

Årbokkomitéen

Per Olav Berg	- leder	gjenvalg
Terje Martinsen		gjenvalg
Jørn Jensen		gjenvalg
Inger Drengsrud Førde		gjenvalg

Revisorer

Harald Melvold		ny	Martin Aasgaard
Rolf Hansen		ikke på valg	

Innstilling fra valgkomitéen**Utgår****Oldtidsveien**

Ole Rud	gjenvalg	
Bjarne Kjos	gjenvalg	
Martin Aasgaard	gjenvalg	
Kjell Ingebretsen	gjenvalg	
Jan Bjerknæs	gjenvalg	
Harald Melvold	gjenvalg	

Kyststien

Erling Gabrielsen	gjenvalg	
Herman Agerup	gjenvalg	
Odd B. Petterson	ny	Ole Sønju
Gunnar Graff	gjenvalg	
Odd Rønning	gjenvalg	
Harald Melvold	gjenvalg	

Møllekomitéen

Arne Trulsvik	ny
Jens Sundby	ny
Herman Agerup	ny
Kristoffer Gjellum	ny
Gunnar Graff	ny
Andreas Wangen	ny
Bernt Otto Hauglin	ny
Arne Skui	ny

Hederstegnsråd

Bjarne Kjos	gjenvalg
Ole Sønju	gjenvalg
Terje Martinsen	ikke på valg

Valgkomitéen

Terje Martinsen	gjenvalg	
Ole Rud	ny	Asbjørn Westermann
Harald Melvold	gjenvalg	

Røyken, 11. mars 2008

Harald Melvold

Terje Martinsen

Asbjørn Westermann

REGNSKAP FOR RØYKEN HISTORIELAG - 2007

INNTEKTER	Regnskap 2007	Budsjett 2007	Regnskap 2006
Medlemskontingent	kr 167 100,00	kr 165 000,00	kr 162 778,00
Salg Røykenboka		kr 1 000,00	kr 1 915,00
Salg Årbøker	kr 12 400,00	kr 10 000,00	kr 10 182,00
Møter og tilstelninger (loddssalg etc.)		kr 4 000,00	kr 2 982,00
Diverse salg bøker	kr 1 125,00	kr 2 000,00	
Husleie Kornmagasinet	kr 72 770,00	kr 80 000,00	kr 82 690,00
Kjøregodtgjørelse Ole Sønju			kr 200,00
Inntekter Oldtidsmarsjen	kr 3 011,00	kr 3 000,00	kr 3 075,00
Salg av kort			kr 150,00
Renteinntekter	kr 913,94	kr 500,00	kr 580,51
Vedlikehold av Kyststien/Oldtidsveien	kr 14 000,00	kr 17 500,00	kr 17 500,00
Bruktmarkedsalg			kr 46 120,00
"bli kjent i egen bygd"	kr 6 825,50	kr 4 000,00	
Tilskudd "Mølla"	kr 16 200,00	kr 15 000,00	
Salg Kalendere	kr 13 400,00	kr 10 000,00	kr 15 625,00
Tur Kongsberg			kr 2 659,50
Salg Av Bygdebøker	kr 4 980,00	kr 3 000,00	kr 24 056,00
SUM INNTEKTER	kr 312 725,44	kr 315 000,00	kr 370 513,01
UTGIFTER	Regnskap 2007	Budsjett 2007	Regnskap 2006
Utgifter Årboka	kr 40 322,50	kr 35 000,00	kr 50 180,00
Utgifter Bygdemagasinet	kr 25 818,00	kr 20 000,00	kr 23 675,00
Utgifter Bygdesamling	kr 108,00	kr 5 000,00	
Møter og tilstelninger	kr 1 754,19	kr 8 000,00	kr 7 988,20
Annonseutgifter	kr 7 937,50	kr 9 000,00	kr 8 656,25
Portoutgifter	kr 11 101,00	kr 9 000,00	kr 8 807,00
Diverse utgifter	kr 9 355,10	kr 5 000,00	kr 5 036,97
KM Påkostninger		kr 20 000,00	kr 2 445,00
KM Utearbeid / Brøyting	kr 4 500,00	kr 6 000,00	kr 5 700,00
KM Div. Vedlikehold	kr 5 051,50	kr 20 000,00	kr 21 764,50
KM Rekvisita		kr 2 000,00	kr 1 899,52
KM Forsikring	kr 12 411,00	kr 12 000,00	kr 10 924,00
KM Elektrisitet	kr 24 097,60	kr 18 000,00	kr 17 451,70
KM Telefon	kr 1 984,78	kr 2 500,00	kr 2 203,83
Hafslund Sikkerhet Årlig service	kr 2 562,00	kr 2 000,00	kr 1 950,00
Vann og Avløp	kr 2 133,00		
Renovasjon	kr 5 292,00	kr 8 000,00	kr 7 677,00
KM Årsgebyr Brann/Innbrudd	kr 5 280,00	kr 5 000,00	kr 3 401,00
KM Årsgebyr Innbruddsalarm		kr 2 000,00	kr 1 700,00
KM Renhold lønn + skatt	kr 24 219,20	kr 30 000,00	kr 19 850,00
Byggeskikk-bok Røyken		kr 2 000,00	kr 1 761,50
Diverse Kontingenter	kr 2 160,00	kr 2 500,00	kr 2 430,00
Overført salg av 9 bygdebok minus 15%	kr 3 808,50		kr 18 625,00
Utgifter Oldtidsmarsjen		kr 3 000,00	kr 4 531,50

Utgifter "Mølla"	kr	170 575,35	kr	40 000,00	kr	24 398,80
Utg. i forb. med utleie av KM	kr	3 480,00	kr	5 000,00	kr	4 520,00
Hjemmesiden	kr	5 478,00	kr	2 500,00	kr	3 172,50
Bensin og Rubrikkhefte	kr	289,00				
Kjøp av bilde og postkort					kr	1 000,00
Bet. LC Røyken for salg av kalendere					kr	2 500,00
Diverse Turer	kr	160,00			kr	4 000,00
Loppetorg og leie av Partytelt					kr	1 641,00
Bli kjent i egen bygd buss	kr	3 500,00				
SUM UTGIFTER	kr	373 378,22	kr	273 500,00	kr	269 890,27

Overskudd / Underskudd	kr	-60 652,78	kr	41 500,00	kr	100 622,74
Inngående egenkapital	kr	233 135,28	kr	233 135,28	kr	132 512,54
Disponibelt 31.12.2007 (06)	kr	172 482,50	kr	274 635,28	kr	233 135,28

Balanse:	Året 2007		Året 2006	
Kasse	kr	1 822,28	kr	-566,42
Bank	kr	170 415,80	kr	231 283,11
Bygdebok konto	kr	244,42	kr	2 418,59
SUM EIENDELER	kr	172 482,50	kr	233 135,28
Kortsiktig gjeld	kr	770,00		
Egenkapital Historielaget	kr	171 712,50	kr	233 135,28
Sum egenkapital og gjeld	kr	172 482,50	kr	233 135,28
Røyken Historielag				
Arne Trulsvik				
Kasserer				

BUDSJETT FOR RØYKEN HISTORIELAG - 2008		
Inntekter:	Budsjett 2008	Regnskap 2007
Medlems kontingent	kr 165 000,00	kr 167 100,00
Salg Røykenboka	kr 1 000,00	
Salg Årbøker	kr 10 000,00	kr 12 400,00
Møter og tilstelninger (loddssalg etc.)	kr 4 000,00	
Diverse salg bøker	kr 1 000,00	kr 1 125,00
Husleie Kornmagasinet	kr 75 000,00	kr 72 770,00
Inntekter Oldtidsmarsjen	kr 3 000,00	kr 3 011,00
Renteinntekter + MVA refusjon	kr 500,00	kr 913,94
"bli kjent i egen bygd"	-	kr 6 825,50
Tilskudd "Mølla"	kr 40 000,00	kr 16 200,00
Salg av kalendere	kr 12 500,00	kr 13 400,00
Salg av Bygdebøker	kr 1 000,00	kr 4 980,00
Vedlikehold Kyststi / Oldtidsvei Honorar	kr 14 000,00	kr 14 000,00
Sum inntekter	kr 327 000,00	kr 312 725,44
Utgifter		
Årbøker	kr 35 000,00	kr 40 322,50
Bygdesamling	kr 2 000,00	kr 108,00
Bygdemagasinet	kr 25 000,00	kr 25 818,00
Møter og tilstelninger	kr 6 000,00	kr 1 754,19
Annonseutgifter	kr 8 000,00	kr 7 937,50
Portoutgifter	kr 11 000,00	kr 11 101,00
Diverse Utgifter,	kr 5 000,00	kr 9 355,10
KM påkostninger	kr 25 000,00	
KM utarbeider inkl. brøyting	kr 5 000,00	kr 4 500,00
KM diverse vedlikehold	kr 25 000,00	kr 5 051,50
KM rekvisita		
KM forsikring	kr 12 500,00	kr 12 411,00
KM elektrisitet	kr 24 000,00	kr 24 097,60
KM telefon	kr 2 000,00	kr 1 984,78
Hafslund sikkerhet	kr 2 500,00	kr 2 562,00
Vann og Avløp	kr 2 000,00	kr 2 133,00
KM komm. Renovasjon	kr 5 500,00	kr 5 292,00
KM Brannalarm /innbrudd - årsavgift	kr 5 500,00	kr 5 280,00
KM Renhold - lønn	kr 30 000,00	kr 24 219,20
Diverse kontingenter	kr 2 000,00	kr 2 160,00
Utgifter i forb. Med utlei av Kornmagasinet	kr 3 500,00	kr 3 480,00
Bli kjent i egen bygd	-	kr 3 500,00
Utgifter Oldtidsmarsjen	kr 2 000,00	
Diverse Turer	-	kr 160,00
Bensin og Rubrikkhefte	kr 500,00	kr 289,00
Overført salg av bygdebok minus 15%	-	kr 3 808,50
Utgifter "Mølla" inkl. forsikring og strøm	kr 75 000,00	kr 170 575,35
Hjemmesiden	kr 3 000,00	kr 5 478,00
SUM UTGIFTER	kr 317 000,00	kr 373 378,22

De takker for seg...

Tre av våre mest engasjerte medlemmer takker i disse dager for seg fra sine tilslitsverv i Røyken Historielag.

Men det er laget som skal takke! Takke de tre for oppofrende innsats gjennom mange år i deres respektive lederverv.

Arne Trulsvik ble valgt som kassere i 1996. I hele tolv år har Arne holdt styr på kontingenter, inngående bidrag og nødvendige utbetalinger. Han har ordnet med budsjetter og regnskaper, og sørget for at de herrer revisor-ene ble tilfredse. Videre har han holdt orden på medlemslistene og grunnlaget for kontingent-utskrivningen. Arne har også i de senere år mottatt alle innmeldinger i Historielaget og sendt ut velkomstbrev og annen informasjon. I tillegg til de oppgaver som naturlig følger med kassererjobben har Arne vært en konsulent på mange tekniske felt, både når det gjaldt Kornmagasinet og senere Mølla. Han sørget for alt av brøyting og teknisk opplegg rundt det første isskjæringsmesterskapet på Høvikvolden på mange år. De siste årene har han vært fast plassert ved Røyken kirke, sammen med sin kone Brith, og sendt ut deltakere i Oldtidsmarsjen. Selv om Arne når slutter som kasserer håper vi å kunne dra nytte av hans kunnskaper og innsats i mange år.

Martin Aasgaard overtar som lagets kasserer.

Ole Rud ble valgt som formann (leder) på årsmøtet i 1999. Ole fikk litt av hvert å bryne seg på. Over en lengre tid kjempet han for å få i stand en rimelig avtale om overtagelse av läven på Røyken Prestegård, uten at Opplysningsfondet kom oss i møte.

Med prosjektet Grodalen Mølle hadde han derimot mer suksess, og var en av de ivrigste pådrivere i saken.

Ole har vært en god teamleder og styret har jobbet godt under hans ledelse. Hans store bekjentskapskrets har også vært til nytte for laget. Han har alltid gått i spissen og vært med på det historielaget har arrangert, enten det har vært markvandring, dugnader, stands for å selge lagets årbøker og lignende, medlemsmøter eller turer. Etter ti år i styret, hvorav ni som leder er det klart blir litt vemodig for oss

som sitter igjen. Vi håper også på å ha nytte av Ole i de kommende år.

Ole selv er nok den første til å vedgå at han hatt stor støtte av andre, spesielt av sin alltid tilstedeværende nestleder Bjarne Kjos.

Ole var nok en tanke preget av stundens alvor, da han på årsmøtet overleverte sine nøkler til lagets nyvalgte leder, Kjell Jørgensen.

Anne Kirsti Andresen ble valgt som sekretær i 2000. Anne Kirsti har sørget for at alt av betydning har kommet ned på trykk. Det kreves konsentrasjon for å kunne plukke ut essensen når 6-8 møtedeltagere med entusiasme fremfører sine synspunkter. Hun har holdt styr på inn- og utgående korrespondanse, og sørget for at alle våre arrangementer ble annonsert i pressen til rett tid. Anne Kirsti har tatt mang en tårn når laget rigget til «stands» rund om i bygda. Hun har også hatt en stor rode for utdeling av Bygdemagasinet og Årbøker, og har vært flink til å stille opp i alle sammenhenger. I motsetning til Arne og Ole er ikke Anne Kirsti pensjonist enda, så vi regner med at hun kan komme sterkt tilbake.

Tidligere redaktør av BM, Turid Sandvik, overtar sekretærvervet.

Redaksjonen takker de avtroppende for mangeårig godt samarbeid, og ønsker de nyvalgte til lykke med vervene.

I tillegg til de tre med lang ansiennitet går også Berit Jaksland ut av styret (styremedlem). Berit kom inn i styret for tre år siden og har vært en meget positiv tilvekst til styret. Hun har vært Historielagets representant på Hernestangen, hvor hun tok over etter Cato C. Christoffersen. Selv om det på mange måter var som å «hoppe etter Wirkola» har Berit klart seg meget bra! Vi skjønner at Berit etter hvert har planer og vil flytte til Trøndelag, vi ønsker lykke til og vil savne henne.

Mette Ølstad kommer inn styret som nytt styremedlem.

Nytt varamedlem til styret er Bjørn Eric Hansen.

BJARNE OG BJØRN

Fra verkstedet på Slemmestad fabrikker i 1909

Sittende fra venstre: Otto Hammer, Waldemar Thesen, Herman Nicolaysen, Anders Johnsen, Gunnar Sannæss, Adolf Berg, Anders Pettersen, Urdal, Andreas Nordli, Julius Madsen, Hans Ruud.

Stående fra venstre: Anders Smedsrud, Johan Johnsen, Osc. Strømkvist, Reidulf Madsen, Kristian Nordli, Hyberg, Magnus Davidsen, Birger Nordahl, Arthur Skau, Jacob Nicolaisen, Kristian Gulbrandsen, Johan B. Kristiansen. Foto er utlånt av Jan O. Davidsen

Røyken historielag

OBS! Ny adresse:

Postboks 1, 3431 Spikkestad

Hjemmeside: www.historielaget.no

post@historielaget.no